

3. Документи фінансової звітності ДП ДГ “Відродження” Мелітопольського району Запорізької області за 2016-2020 рр.

4. Макаренко П. М., Попова Т. В., Васильченко О. О. Мікроекономіка. Практикум : навч. посібник. Мелітополь : Вид-во Мелітопольська типографія «Люкс», 2018. 457 с.

5. Макаренко П. М., Попова Т. В., Васильченко О. О. Мікроекономіка : навч. посібник Мелітополь : Вид-во Мелітопольська типографія «Люкс», 2013. 432 с.

Науковий керівник: *Васильченко О. О., ст. викладач кафедри економіки і бізнесу, Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного*

ДИНАМІКА ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ЗАПОРІЗЬКОГО РЕГІОНУ

Бадуля А. Ю.

Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного

Стабілізація національної економіки є важливою метою економічної політики України на сучасному етапі розвитку. Її досягнення тісно пов'язане з підвищенням ефективності інвестицій, оскільки обсяги інвестування на нинішньому етапі економічних трансформацій досить обмежені. За цих умов питання вибору інвестиційних проектів, їх обґрунтування та оцінка ефективності є надзвичайно актуальним як для окремого підприємства, так і для цілого регіону. Дослідження питання інвестиційної діяльності регіону реалізовані в наукових працях Парфенцевої Н.О., Голубової Г.В., Самойленко А.І. [3], пошуку шляхів підвищення конкурентоспроможності регіону присвячені статті Трусової Н.В., Чернявської Т.А., Пасеки С.Р., Демко В.С. [1], Почерніної Н.В. [4], та багатьох інших.

Мета статті полягає в аналізі рейтингової позиції Запорізької області за результатами оцінки ефективності інвестування у 2015-2021 роках.

Останнім часом в Україні багато уваги приділяється інвестиційним процесам, без яких неможливо досягти успіхів у розвитку економіки країни. Термін "інвестування" у теоретичному розумінні означає модель поведінки інвестора щодо нарощування свого капіталу. Інвестування на регіональному рівні означає процес залучення та використання інвестицій з метою соціально-економічного розвитку конкретної території.

Інвесторів цікавить передусім економічна доцільність інвестиційної програми, яка повинна ґрунтуватись на стійкому збільшенні прибутку або досягненні соціального ефекту. При цьому інтереси приватних інвесторів співпадають з інтересами держави, оскільки прибуткова інвестиційна діяльність забезпечує зростання податкових надходжень у місцеві бюджети. «Дослідження інвестиційної привабливості регіонів України є досить актуальним питанням в частині фінансової самодостатності регіону в умовах децентралізації та євроінтеграції» [3]. Ефективність інвестицій – це комплекс показників результативності процесу інвестування. Визначення економічної ефективності регіону — це досить складний і відповідальний етап доінвестиційних досліджень. Він містить детальний аналіз та інтегральну оцінку всієї техніко-економічної і фінансової інформації, яка описує поточний стан інвестиційного середовища в межах конкретної території. В межах даного дослідження розглядається методика оцінки ефективності інвестування регіону, розроблена рейтинговим агентством «Єврорейтинг» [2].

Сутність методики рейтингування полягає у наступному:

1) рейтинги ґрунтуються на фінансовій та іншій інформації, що надається емітентом, або одержуваної з інших достовірних джерел. Під рейтингом розуміється порядковий показник успішності або популярності регіону;

2) етапами визначення рейтингу є: визначення критеріїв ефективності; збір і обробка необхідної інформації для визначення критеріїв; групування показників за критеріями за допомогою оціночної шкали; ранжування регіонів за класами ефективності; підготовки підсумкового звіту з обґрунтуванням рейтингу регіону;

3) обрано 2 групи критеріїв визначення ефективності інвестування на регіональному рівні: критерії інвестиційної активності; критерії соціально-економічної ефективності. До критеріїв, які визначають інвестиційну активність регіону, віднесено: капітальні інвестиції за визначений період, розраховані на душу населення та у процентах до попереднього періоду (приріст); іноземні інвестиції за визначений період, розраховані на душу населення у процентах к попередньому періоду (приріст); обсяги будівництва, розраховані на душу населення та у процентах до попереднього періоду(приріст). До критеріїв, які визначають соціально-економічний ефект від інвестицій регіону, включені: розмір заробітної плати, введення житла в експлуатацію, працевлаштування безробітних, надання послуг;

4) по кожному показнику результати кожного регіону порівнюються, внаслідок чого перше місце отримує регіон з найкращим результатом. Відповідно до отриманого місця, регіону присвоюються бали від 1 до 22 (перше місце регіону - 22 бали, останнє місце – 1 бал). Нараховані бали по кожному критерію сумуються, формуючи інтегральну бальну оцінку регіону. За цією оцінкою регіони ранжуються за принципом «найвища кількість балів - найвище місце»;

5) надається оцінка ефективності інвестиційної політики регіону на основі рейтингової шкали, наведеної у таблиці 1.

Таблиця 1

Рейтингова шкала інвестиційної ефективності регіонів

Рівень рейтингу	Позначення	Визначення рейтингу
Максимальний (більше 200 балів)	A	Інвестиційна політика регіону ефективна. Висока інвестиційна активність забезпечує приріст базових показників соціально-економічної сфери
Високий (від 181 до 200 балів)	B	Інвестиційна політика регіону ефективна. Значна активність інвесторів забезпечує приріст більшості базових показників соціально-економічної сфери
Вище середнього (від 161 до 180 балів)	C	Інвестиційна політика регіону ефективна, однак недостатньо висока активність інвесторів забезпечує приріст лише ряду показників
Середній (від 141 до 160 балів)	D	Інвестиційна політика регіону нейтральна. Активність інвесторів помірна. Більшість показників соціально-економічної сфери знаходять на середньому рівні
Нижче середнього (від 121 до 140 балів)	E	Інвестиційна політика регіону вимагає вдосконалення. Темпи та обсяги інвестицій нижче середньо українських. Більшість показників нижче середнього рівня
Низький (від 101 до 120 балів)	F	Інвестиційна політика регіону малоефективна. Інвестори неохоче спрямовують інвестиції у регіон. Більшість показників нижче середнього рівня
Мінімальний (менше 101 бала)	G	Інвестиційна політика регіону неефективна. Інвестори неохоче спрямовують інвестиції у регіон. Майже усі показники нижче середнього рівня по Україні

Джерело: складено автором на основі [2]

Проаналізувавши рейтинг-лист областей за 2015-2021 рр., ми дійшли висновку, що рейтинг інвестиційної ефективності Запорізької області мав хвилеподібний характер: зростання від 150 балів у 2015 до 190 балів у 3 кварталі 2017 р. та зменшення до 145 балів на початку 2020 р.. У 2015 р. інвестиційна політика Запорізького регіону нейтральна (ineD/150).

Запорізька область на 12 місці серед усіх областей. У 2016 р. під час першого кварталу рейтинг зріс до 167 балів. Інвестиційна активність недостатня висока (С), але забезпечує приріст ряду показників соціально - економічної сфери. У другому кварталі 2016 року рейтинг був на рівні 156, а у третьому – на рівні 147 балів, тобто регіональна інвестиційна політика була нейтральна. У 4 кварталі показник ефективності піднявся до 154 та рівня D. У 2017 р. рейтинг почав помітно зростати. За 3 квартали показники зросли на 22 бали. Під час 2 кварталу інвестиційна ефективність досягла рівня В і утримувалась на цьому рівні і у 3 кварталі 2017 р.

У першому кварталі 2018 р. Запорізька область набрала 161 бал і займала позицію ineC – вище середнього рівня. У третьому кварталі 2019 року позиції регіону стали слабшими – 143 бали, що відповідає рейтингу ineD – середній рівень. На початок 2020 року кількість набраних балів становили 145, що утримувало позицію регіону на тому ж середньому рівні [2].

Отже, інвестиційна політика регіону потребує активізації у напрямку розвитку інноваційної діяльності у найбільш пріоритетних на поточний момент сферах економіки [1] та підвищення рівня міжнародної конкурентоспроможності [4].

Висновок. Інвестування являє собою один із найбільш важливих аспектів діяльності будь-якого регіону. Для підвищення інвестиційної ефективності нашого краю необхідно:

1. Підвищити рівень організаційного, інфраструктурного та інформаційного забезпечення для здійснення інвестиційної діяльності у регіоні;

2. Реалізувати стратегію «Запорізький край – інвестиційно привабливий регіон», привернути увагу вітчизняних і іноземних інвесторів до Запорізької області, представити її як перспективного партнера, забезпечити активну взаємодію з потенційними учасниками інвестиційного процесу з метою залучення їх до співробітництва;

3. Організаційно забезпечити просування інвестиційних проектів підприємств області, у тому числі на міжнародній арені, популяризувати діяльність підприємств регіону;

4. Сприяти підприємствам області в залученні фінансових ресурсів: за допомогою бюджетних, грантових, фондів, кредитних інструментів активізувати модернізацію та технічне переоснащення підприємств та інфраструктури області; сприяти інвестуванню в агропромисловий комплекс, роблячи акцент на виробництві готових для споживання товарів; розробити паспорти земельних ділянок, які можуть бути використані в реалізації інвестиційних проектів; забезпечити ефективну участь області в реалізації загальнодержавних цільових програм;

5. Вдосконалювати регіональну інвестиційну політику у напрямках: підтримки інвестиційної діяльності на території області, у т.ч. для суб'єктів малого та середнього бізнесу; гарантування інвесторам рівних прав щодо одержання державної підтримки в інвестиційній діяльності; проведення моніторингу проектів для включення у відповідну інвестиційну програму області; надання інвесторам відповідно до чинного законодавства гарантій від інвестиційних ризиків; стимулювання розвитку інвестиційно-інноваційних кластерів та технологічних парків на території області; підтримка інститутів венчурного фінансування; використання потенціалу міжнародного співробітництва, широке залучення освітньо-наукового потенціалу навчальних закладів до розробки та реалізації інвестиційних проектів;

6. Орієнтувати суб'єктів господарювання до розвитку підприємництва у сфері зеленого та аграрного туризму, використовувати фактор багатонаціональності регіону у якості чинника поглиблення культурних зв'язків з іноземною діаспорою з метою обміну досвідом у сфері інвестування;

7. Стимулювати молодь Запорізького краю до активної участі у розробці бізнес-планів власної справи та стратегій розвитку територіальних громад.;

8. Проводити інформаційну підтримку процесам інвестування, у тому числі на базі постійно діючої веб-платформи.

Список використаних джерел.

1. Trusova, N. V., Cherniavska, T. A., Pasiaka, S. R., Hranovska, V. Hr., Prystemskyi, O. S., Demko, V. S. Innovative clustering of the region in the context of increasing competitive positions of the enterprises of the tourist-recreational destination [Інноваційна кластеризація регіону в умовах підвищення конкурентних позицій підприємств туристично-рекреаційного призначення]. *Geojournal of Tourism and Geosites*. 2020. 31(3). P. 1126-1134. DOI:10.30892/gtg.31326-549.

2. Офіційний сайт Єврорейтинг. Джерело доступу: <https://euro-rating.com.ua/rejting-investitsionnoj-effektivnosti-oblastej-ukrainy-4-kv-2019/> (дата звернення 09.01.2023).

3. Парфенцева Н. О., Голубова Г. В., Самойленко А. І. Статистичне оцінювання та моделювання інвестиційної привабливості регіонів України. *Європейський науковий журнал економічних та фінансових інновацій*. 2021. №2(8). С. 66-78. <https://doi.org/10.32750/2021-0207> (дата звернення 11.01.2023).

4. Почерніна Н.В. Міжнародна конкурентоспроможність суб'єктів господарювання: регіональні порівняння. *Причорноморські економічні студії*. 2019. Вип. 47. С. 35 – 39 <http://elar.tsatu.edu.ua/handle/123456789/11581> (дата звернення 15.01.2023).

Науковий керівник: Почерніна Н. В., к.е.н., доцент кафедри економіки і бізнесу, Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного

ОЦІНКА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ТОРГОВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА ТА ОБҐРУНТУВАННЯ НАПРЯМІВ ЇЇ ПІДВИЩЕННЯ

Булгакова Т. О.

Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного

Одним з найпоширеніших методів оцінки конкурентоспроможності є метод, що базується на теорії конкурентних переваг.

Конкурентні переваги поділяються на дві групи. До першої групи віднесені так звані переваги “низького порядку”, що базуються на вартості або доступності факторів виробництва. В іншій групі об'єднані конкурентні переваги “високого порядку”, які є наслідком цілеспрямованої діяльності підприємства, як правило, пов'язані із значними витратами (спеціалізовані програми створення робочої сили високої кваліфікації, заділ науково-дослідних і дослідно-конструкторських розробок, наявність збутової мережі і мережі технічного обслуговування тощо) [1].

Наведені класи конкурентних переваг розрізняються як за джерелами їх створення, так і за стійкістю. Переваги “низького порядку” не можуть створювати надійної і стабільної основи для довготривалого утримання міцних конкурентних позицій, оскільки джерела цих переваг, як правило, мають зовнішній по відношенню до підприємства характер, і будь-яка зміна навколишнього середовища може привести до їх зникнення.

Значно стійкішими та довготривалими є конкурентні переваги «високого порядку», що дозволяють не тільки підвищити рівень конкурентоспроможності підприємства, але і забезпечити можливість довготривалого збереження досягнутих конкурентних позицій. З погляду підприємства переважною є орієнтація на створення і розвиток саме таких переваг, але процес їх формування в більшості випадків вимагає суттєвих інвестицій і може бути реалізований впродовж тривалого періоду часу [1]. У процесі діагностики